

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 7337

гр. София, 30.12.2016 г.

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12
състав**, в закрито заседание на 30.12.2016 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

като разгледа дело номер **5119** по описа за **2015** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Делото е образувано по искова молба, с правно основание чл.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), подадена от Р. А. Г., чрез адв. Н., срещу Българска народна банка (БНБ), като иска от съда

1) да обяви за незаконосъобразно бездействието на БНБ по отнемане на лиценза на Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност, на основание чл.36, ал.1 от закона за кредитните институции и конкретно в срок до 04.07.2014г.,

2) да осъди държавата чрез БНБ да заплати на ищеца обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на 6662,15лв. законна лихва за периода от 04.08.2014г. до 03.12.2014г. и за морални вреди в размер на 1 лев.

също се иска на основание чл.10, ал. 3 от ЗОДОВ и чл.143. ал.1 от АПК съдът да осъди ответника да му заплати разноските по водене на делото.

Ищецът обосновава исковете си с последицата по чл.23, ал.5 от Закона за гарантиране на влоговете в банките от решението на БНБ за отнемане на лиценз на търговска банка. Считано от тази дата в определен от закона срок (до 20 дни), Фондът за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ) започва изплащане на гарантираните влогове. Излага подробни фактически твърдения, според които от 20.06.2014г. включително до 30.06.2014г. включително са изтекли 7 работни дни, в които не се изпълняват задълженията за плащане от К.. Съобразно това претендира, че са изтекли следните рокове:

- на 07.07.2014г. е изтекъл срокът от 5 работни дни за отнемане на лиценза на банката от БНБ;

- на 04.08.2014г. е изтекъл максималния срок от 20 работни дни за започване на изплащане на гарантираните влогове от ФГВБ

Въз основа на тези данни счита, че ако е бил спазен закона, фондът следвало да започне изплащането на гарантираните влогове най-късно на 04.08.2014г., а фактически изплащането започнало на 04.12.2014г. в резултат на

незаконосъобразното бездействие на БНБ в нарушение на чл.36, ал.2 и 3 от ЗКИ. За този период претендира вреди в минималния размер, по чл.86 от ЗЗД. без доказване, представляващи законовата лихва.

Счита, че бездействието на БНБ е в нарушение на чл.36, ал.2, т.1 и ал.3 от ЗКИ и член 1, параграф 3, подточка (i) и чл. 10, параграф 3 от Директива 94/19/ЕО, изменена е Директива 2009/14/ЕО. относно схемите за гарантиране на влогове, както и на други нормативни актове, посочени в исковата молба: чл.44 от Закона за българската народна банка относно независимостта на тази институция; чл.36, ал.2 и 3 от ЗБНБ, относно надзорните функции - чл.116, чл.133, ал.1 от Закона за кредитните институции както и определенията по Директива 2001/24 относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, директива 2013/36 относно достъпа до осъществяването на банкова дейност и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции.

На следващо място се твърди, че през 5-те месеца бездействие на БНБ е допуснато нарушение и на правото на ЕС, конкретно чл.1, параграф 3, буква i) от директива 94/19, и чл.10, параграф 1 - относно срока за изплащане на гарантираните депозити. В тази връзка се позовава на Препоръка на Европейския банков орган от 17.10.2014г. относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19.

Като доказателство за качеството на вложител в К. АД в несъстоятелност, ищецът е приложил удостоверение от банката за наличности по сметки от дата 29.10.2014г., извлечения от сметки от 08.10.2014г., нареждания за плащане и платежно нареждане за изплащане на гарантиран депозит.

С исковата молба са направени и искания за изслушване на съдебно-икономическа експертиза - с въпроси относно постъпили и неизпълнени платежни нареждания за парични преводи от К. към 20.06.2014г., както и за размера на постъпилите не неизпълнени и оттеглени от квесторите на банката платежни нареждания. , както и да бъде задължено трето неучастващо по делото лице за представяне на доказателства - К. АД в несъстоятелност.

С допълнително становище от 20.10.2015г. ищецът счита за неоснователно твърдението, че БНБ не е административен орган, поддържа, че има правен интерес от воденето на исковете, в която връзка се позовава на мотивите на Министерски съвет за изменение на ЗГВБ и ЗК на съдебна практика на Съда на ЕС - делото F.. Счита, че БНБ е забавило плащанията не от 04.08.2014г., а от 23.07.2014г., поради което увеличава размера на претендираната сума на 7 317,44лв.

Съгласно уточнение в съдебно заседание, в производството по несъстоятелност ищецът е предявил исковете си за разликата над размера на гарантираните депозити, а с исковата молба по делото претендира сумата от 7317,44лв. лихви за закъсняло плащане на сумите по гарантирания размер на депозитите - 100 000 евро или 196 000 лв., изплатени на 04.12.2014г. на ищеца, а законовата лихва върху тази сума се претендира за времето от 23.07.2014г. до 03.12.2014г.

В съдебно заседание чрез адв. Н. ищецът поддържа допустимост на исковата претенция.

Ответникът в писмен отговор на исковата молба счита на първо място, че исковата молба е нередовна, а исковите претенции по твърдяното бездействие на БНБ - за недопустими, както и липсата на правен интерес от установяване на незаконосъобразността на бездействието, тъй като решението за отнемане на лиценза

на банката засягало единствено правото на самата банка, а вложителите са кредитори на банката и в това си качество нямали пряк, личен и правен интерес да оспорват решението на БНБ за отнемане на лиценза на банката - Решение №138/05.11.2014г. По тези съображения ищецът нямал правен интерес да оспорва "непроизнасянето" от БНБ в сочения от него срок по въпроса за отнемане на лиценза на банката. Излага и допълнителни доводи - ищецът не е поискал отнемане на лиценза, поради това не било налице непроизнасяне в срок. Оспорва се и компетентността на настоящия съд да разгледа исковата претенция. Счита, че твърдения за бездействие се отнасяли и за неизпълнение на платежни нареждания, в който случай искът не бил насочен срещу надлежната страна.

Ответникът също обосновава, че исковете за обезщетение с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ са недопустими : като неподсъдни на административните съдилища, тъй като ответникът не е пасивно легитимиран да отговаря по реда на ЗОДОВ. В тази връзка изтъква довод, че имуществото на БНБ е отделно от това на държавата - чл.55, ал.1 ЗБНБ и при отговорност за вреди тя отговаря със собственото си имущество. - чл.55, ал.1 ЗБНБ.

На следващо място ответникът излага довод, че на основание чл.8, ал.3 ЗОДОВ, редът за обезщетяване на вреди от действия и бездействия е този по чл. 79, ал.8 ЗКИ. Счита, че искът за изплащане на законната лихва е предявен срещу ненадлежна страна, задължението за плащане на сумите по гарантираните влогове е на ФГВБ, правосубектен, отделен орган от БНБ, които доводи обосновава с чл. 4, ал.1, чл.7, ал.2 и чл.8, т.3 от ЗГВБ (отм.).

Отделно от горното ответникът претендира, че извършените от БНБ действия във връзка с поставянето на К. под специален надзор са законосъобразни, счита за неоснователно твърдението за бездействие на БНБ по чл.36, ал.2, т.1 ЗКИ, в която връзка изтъква доводи за издадените Решение №73/20.06.2014г., с което е спряно изпълнението на задълженията на К., към тази дата не са били изпълнени всички кумулативно предвидени предпоставки в чл.1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19 В тази връзка се позовава на съображения 3 от преамбюла на директива 2014/49, които спомагали за тълкуване на волята на европейския законодател. Нямаło предприети действия от Европейската комисия за наказателна процедура срещу Б.. Препоръката на ЕБО нямаła задължителен и правнообвързващ характер за компетентния орган на държавата-членка.

Също се оспорват и аргументите в исковата молба, че БНБ е злоупотребила с правото си да постави банката под специален надзор, както и оспорването че института на квесторите не съществува по директивите на ЕС в областта на кредитните институции, както и, че не са били налице условията за предоставяне на ликвидност от БНБ на К. АД в несъстоятелност, в която връзка се позовава на Съобщение на Комисията относно прилагането от 1 август 2013г. на правилата за държавните помощи към мерките за подкрепа на банки в контекста на финансовата криза. Също от 1997г. след влизането в сила на ЗБНБ, никоя банка не е получавала кредитиране на основание чл.33 от ЗБНБ и Наредба 6 /1998г.

Претендира се от ответника също, че отношенията между ищеца и К. са гражданскоправни и отговорността за точното извършване на платежните операции се носела от търговската банка, съгласно чл.68, ал.1 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

В обобщение ответникът поддържа, че липсва незаконосъобразно действие или

бездействие от страна на БНБ, не са нелице предпоставките за реализиране на отговорността за вреди. Също в допълнително становище се излага, че с Решение №138 /06.11.2014г. лицензът на банката е отнет от БНБ, поведението на БНБ в конкретния случай не било свързано с упражняване на административна дейност.

В съдебно заседание чрез адв. Х. ответникът поддържа недопустимост на исковата претенция.

Съдът като съобрази заявените основания на исковата претенция, доводите и възраженията на страните, по допустимостта на предявените искове по делото срещу БНБ от ищеца в качеството му на вложител в К. АД в несъстоятелност, което обстоятелство не е спорно и доказано между страните, намира следното:

А) Недопустимост на исковата претенция по чл.204,ал.4 АПК.

На първо място процесуалният ред за разглеждане на искова претенция за вреди срещу държавата от незаконосъобразно бездействие на административен орган е единствено чл.204,ал.4 АПК. По този ред обаче е допустимо да се предяви иска за вреди от фактическо бездействие - т.е. следва да е налице задължение за фактическо действие, пряко произтичащо от правната норма, без да е необходимо издаването на изричен акт, т.е. изразяването на воля от съответния орган.

Както сам ищецът твърди в исковата молба, претендирането бездействие на БНБ е за издаването на решение за отнемане на лиценз на търговска банка, т.е. претендира се бездействие да бъде издаден акт от УС на БНБ. Отнемането на лиценз на търговска банка не е фактическо действие, а изисква издаването на изричен акт от съответния орган. Така УС на БНБ с Решение № 138 от 06.11.2014г. е отгнел лиценз за извършване на банкова дейност на К. АД, с който акт е органът на БНБ е упражнил правомощието си по чл. 16, т.15 от Закона за БНБ, мотивирано с предвидените в закона основания за отнемане на лиценз на кредитна институция по чл.36, ал.2, т.2, чл.103, ал.1,т.1 и чл. 103 , ал. 2, т.25 и цчл. 151, ал.1, предложение първо от ЗКИ. Отнемане на лиценз на кредитна институция като фактическо действие не съществува в закона, винаги следва да бъде извършено с мотивиран акт на компетентния орган.

Само това обстоятелство е достатъчно да мотивира извод за недопустимост по силата на закона съдът да разгледа бездействието на УС на БНБ като фактическо, съответно исковата претенция е недопустимо да бъде разгледана по чл.204, ал.4 АПК, в това число и без да обсъжда и формира изводи за това в какво качество действа в случая УС на БНБ - като административен орган или не.

Тъй като законът изисква издаването на изричен акт за отнемане на лиценз на търговска банка, недопустимостта да бъде разгледано фактическо бездействие на такова основание произтича от закона, не е фактически въпрос, предмет на делото по същество, още повече, че такъв акт е издаден. Това обуславя и извод за недопустимост исковата претенция да бъде разгледана по чл.204, ал.4 АПК по същество.

Не е предявено основание за разглеждане на исковата претенция по реда на чл.204, ал.1 АПК, тъй като не се основава на незаконосъобразността на издадения акт на БНБ за отнемане на лиценз на търговската банка.

Б) Недопустимост на исковата претенция поради открито производство по

несъстоятелност на търговската банка

По арг. от чл.8 от ЗОДОВ, ангажирането на отговорността на държавата е недопустимо, тъй като вземането на кредитор от търговска банка за законна лихва е допустимо да бъде предявено в производство по несъстоятелността на тази банка -

Вземанията, които могат да бъдат предявени в производството по банкова несъстоятелност, както произтича от реда за удовлетворяването им по чл.94, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност, включват и сумите по депозитите, надхвърлящи тези по Закона за гарантиране на влоговете в банките, а лихви -законна или договорна - съгласно чл.4, ал.2, т.1 от същия закон, само след удовлетворяване на вземанията по първата разпоредба. Изрично не е предвидено в закона удовлетворяване на вземане за курсови разлики от неполучено в срок плащане. Както основателно отбелязва ответника, за ищеца е налице друг способ да предяви вземанията си за лихви и остатъка от главници по депозитите си - в производството по несъстоятелност на банката.

Извод, че вземанията на вложителите следва да се равняват на това, което биха получили в производството по несъстоятелност, може да се направи от директивите за реорганизация и ликвидация на кредитните институции - Директива 2001/24 ЕО и новата Директива 2014/59/ЕС. Според тези директиви и конкретно съображение 50 от последната директива, намесата в правата на собственост не следва да бъде прекомерна; засегнатите акционери и кредитори не следва да понесат загуби, по-големи от тези, които биха понесли ако институцията беше ликвидирана към момента на вземане на решението за реструктурирането ѝ; за да се защитят акционерите и кредиторите, които участват в производството по ликвидация на кредитната институция, те следва да имат право да получат плащане или обезщетение за техните вземания, предявени в рамките на производството по ликвидация, размер, не по-малък от сумата, която по изчисления биха получили при ликвидация на цялата институция чрез обичайното производство по несъстоятелност. Също директивата въздига и принцип за равното третиране на акционерите и кредиторите от един и същи клас, всяко неравенство следва да бъде обосновано с обществен интерес.

Следователно, ищецът в качеството си на вложител на К. АД в несъстоятелност, според стандартите на директивата, следва да бъде удовлетворен за вземанията си в производството по несъстоятелност и до размерите, които според включеното в масата на несъстоятелността имущество, е възможно да получи и според установения в закона ред за изплащане на вземанията.

Удовлетворяването на вземания към банката извън производството по несъстоятелност, каквито са вземанията за лихви по депозити, означава възможността да получи в различна степен удовлетворение и поради това следва да се основава на изрична норма в закона, но такава липсва. Следователно, доколкото по делото се претендират вземания за забавено плащане на депозитите на ищеца - за лихви по депозитите му, т.е. вземания, които би могъл да предяви в производството по несъстоятелност, то действително е налице друг, предвиден в закона способ за защита на правата му.

Изложеното обуславя също извод, че тъй като е открито производство по несъстоятелност (с решение на съда по несъстоятелността - решение № 664/22.04.2015,г. постановено по 7549/2014г. на СГС, ТО, понастоящем влязло в сила), вземанията на ищеца от К. АД в несъстоятелност - за законна лихва по гарантирания размер на депозитите му, следва да бъдат удовлетворени само по този ред, което от

своя страна изключва предявяването на претенции в качеството му на вложител в К. по реда на ЗОДОВ.

В) Недопустимост на исковата претенция на основание нарушение на правото на ЕС - чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 вр. чл.10, пар.1 от същата директива.

Както ищецът сам твърди, на 04.12.2014г. е получил плащане на гарантирания размер на депозитите си в К. АД в несъстоятелност чрез ФГВБ. Искането за плащане на лихви върху тези суми, се основава на недостатъчен надзор от страна на БНБ.

На първо място, на въпроса дали нормите на Директива 94/19 могат да съставляват основание за отговорност за вреди поради бездействие на БНБ, следва да се отговори отрицателно. Основание за това настоящият съда намира в даденото задължително тълкуване на чл.1 от Директива 94/19 от Съда на ЕС в Решение от 12 октомври 2004 година по дело C-222/02, E.:EU:C:2004:606, P. P., C. S.-L. and C. M., конкретно следното:

1) В т.49 от решението съдът е приел, че отговорността на държавата за вреди при нарушение на разпоредба на правото на ЕС може да бъде търсена единствено, когато нарушената разпоредба има за цел да даде права на частни лица.

2) В т.50 от решението, въз основа на дадените отговори на първите два въпроса съдът е приел, че Директива 94/19, наред с други, не дава права на вложителите, когато те нямат достъп до своите депозити и то заради слаб надзор от страна на компетентните национални органи, след като е осигурено обезщетение на вложителите, предвидено в Директива 94/19.

3) В т.51 е посочено, че цитираните директиви, сред които и Директива 94/19, **не могат да се считат като даващи права на частни лица**, когато те не могат да разполагат с депозитите си **по причина на слаб надзор от страна на компетентните национални органи**, права да ангажират отговорността на държавата на основата на правото на ЕС.

4) По т.45 съдът на ЕС е приел, че с приемането на Директива 94/19 законодателят на Общността е осигурил минимална защита на вложителите в случай, че не могат да имат достъп до своите депозити, която също така да гарантира в случай, че те не могат да разполагат с депозитите си **при недостатъчен надзор от страна на компетентните органи**. Това правно положение е изведено във връзка с отговора по т.2 от диспозитива на решението, са разгледани и други три директиви, които са били обобщени в Директива 200/12 относно предприемането и осъществяването на дейност на кредитни институции, като хармонизирането на законодателството в областта представлява съществен инструмент за реализиране на вътрешния пазар в два аспекта - свобода на установяване и свобода на предлагане на услуги в областта на кредитните институции, като целта на директивите е да се достигне до взаимно признаване на разрешителните и прилагането на принципа за контрол от държавата-членка по произход (на кредитната институция). Съдът на ЕС също е разгледал и съображението, че предвиденото хармонизиране с тези групи директиви също цели да защитава вложителите, но тези директиви налагат на националните органи задължения относно контрола на кредитните институции. В заключение е направен извод и даден отговор, че и директивите, които регулират дейността на кредитните институции, не дават права на вложителите, когато не могат да разполагат с

депозитите си поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи.

5) По т.29 от разглежданото решение съдът на ЕС е приел, че член 3, параграфи 2-5 от директива 94/19 има за цел да даде сигурност на вложителите, че кредитна институция, в която са направили своя депозит, принадлежи към схема за гаранция на депозитите, така че да бъде запазено тяхното право да бъдат обезщетени в случай, че не могат да имат достъп до своите депозити и то съгласно правилата от упоменатата директива и по точно нейния член 7. Тези разпоредби служат единствено за установяване и добро функциониране на схема за гаранции на депозитите, според същата точка от решението.

6) С отговора на първи въпрос в разглежданото решение Съдът на ЕС е приел, че: "(...) ако се осигурява обезщетение на вложителите, предвидено в Директива 94/19/ЕО (...) член 3, параграфи 2-5 от тази директива не може да се тълкува като противопоставящ се на национална разпоредба, според която целите на националния надзорен орган на кредитните институции се осъществява единствено за обществения интерес и това изключва според националното право частни лица да искат обезщетение за щети, нанесени от недостатъчен надзор от страна на този орган." **Идентично е правното положение, което следва от българското законодателство.** Действително, съгласно чл.2, ал.6 ЗБНБ, Българска народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите. Тази норма не дава основание да се приеме, че следва да бъде предпочетен частния интерес на вложителите пред обществения интерес – запазване стабилността на банковата система. Съгласно чл.79, ал.8 от Закона за кредитните институции, БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните им функции, освен ако са действали умишлено. Посочените разпоредби следователно не противоречат и са в съответствие с даденото тълкуване по първи въпрос от разглежданото решение. Следователно, чл.2, ал.6 от БНБ не е годно основание за ангажиране отговорността на държавата за вреди, а в контекста на приетото от Съда на ЕС, чл. 3, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 не съставлява основание за отговорност на БНБ за вреди, претендирани от вложител в кредитна институция.

Освен всичко изложено, Съдът на ЕС се е позовал на **съображение 24 от преамбюла на Директива 94/19, според което директивата изключва тя да има за последиствие ангажиране на отговорността на държавите-членки и на техните компетентни органи по отношение на вложителите, след като те са получили обезщетение или защита в условията, определени от нея.(т. 31 от разглежданото решение).** След като директивата изключва отговорност за вреди по искове на вложителите, е безпредметно разглеждането на въпроса дали разпоредбите ѝ са неправилно транспонирани в националното право, дали са нарушени от страна на БНБ при осъществяване на надзора по отношение на К. АД в несъстоятелност.

Следователно, въз основа на всичко изложено, чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 не съставлява годно правно основание, въз основа на което

правото на ЕС допуска, да бъде ангажираната отговорността на държава-членка и на нейните компетентни органи по отношение на вложителите, след като те са получили обезщетение. Отговорността за вреди не може да бъде търсена на основание тази разпоредба, съобразно цитираната съдебна практика на Съда на ЕС. Следователно, не може да бъде ангажирана и отговорността по чл. 10, пар. 1 от същата директива, предвиждаща като правна последица изплащането на гарантирания размер на депозитите на вложителите.

Липсват други правни основания, изведени от правото на ЕС във връзка с чл.1, параграф 3 от Директива 94/19, които допускат разглеждането на исковите претенции за вреди, в случай, че вложителите нямат достъп до депозитите си. Разпоредбите за защита на вложителите, съдържащи се в директивите, които хармонизират правилата за кредитните институции, не предоставят права на вложителите и право да се търси отговорност за вреди от държава-членка.

Доводите в исковата молба, че на чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, съответства чл.36, ал.2, т.1 от ЗКИ, са в подкрепа на довода, че и националната разпоредба не предоставя права на вложителите, предвид даденото задължително тълкуване на тази разпоредба от съда на ЕС. В това число съдът не следва да обсъжда и доводите, основани на Препоръката на Европейския банков орган, че БНБ нарушава директивата, доколкото съдът на ЕС е дал тълкуване, че цитираната норма не предоставя права на вложителите. За нарушение на правото на ЕС е възможно в производството по чл.258 от Договора за функционирането на ЕС по иск на Комисията да бъде потърсена отговорност на българската държава, но това не означава във всички случаи, че физически лица непременно ще имат право да предявяват иски за вреди. Касае се за различни видове и основания за отговорността, които нямат връзка по между си.

Всичко изложено обуславя извод, че заявените от ищеца правни основания, изведени от правото на ЕС изключват отговорността на българската държава, на БНБ и нейните органи за вреди, претърпени от ищеца в качеството му на вложител в К. АД в несъстоятелност. Това изключва възможността исковите претенции да бъдат разгледани по същество.

Доводите за отказано плащане по представените платежни нареждания не съставляват отделно основание за разглеждане на исковите за вреди, извън заявеното основание - незаконосъобразно бездействие за отнемане на лиценза на търговската банка. Тези доводи съдът възприема като изложени в подкрепа на тезата за датата на спиране на плащанията, като основание депозитите на вложителите да бъдат сметени за неналични по смисъла на чл.1, пар.3 от Директива 94/19.

Исковата претенция за присъждане на неимуществени вреди няма самостоятелно основание, извън разгледаните до тук, с оглед на което също е недопустима.

Предвид на всичко изложено, поради недопустимост на исковите претенции - за имуществени и неимуществени вреди на посочените три основания, съдът следва да върне исковата молба, по арг. от чл. 130 ГПК, с оглед на което

ОПРЕДЕЛИ:

ВРЪЩА исковата молба на Р. А. Г. с ЕГН [ЕГН], от [населено място], срещу Българска народна банка, с петитум съдът да осъди държавата чрез Българска народна банка да заплати на ищеца обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на 7317,44 лв. законна лихва за периода от 23.07.2014г. до 03.12.2014г. върху размера на сумата, представляваща гарантирания размер на депозитите на ищеца в Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност, и за морални вреди в размер на 1 лев.

Определението на съда може да бъде обжалвано пред Върховен административен съд с частна жалба в 7 дневен срок от съобщаването му.

Съдия: